

אולם לא כך נהגו שילטונות מסי-הכנסה כאשר דובר במולטימיליונר כמו עובד בן-עמי. כאשר הסתבר להם, כי למרות שבן-עמי הכיר בכך שהוא חייב מסי-הכנסה בשיעור של 350 אלף ל"י על הכנסותיו עשר שנים וחמש שנים קודם למועד השגת ההסכם, הם איפשרו לו לפרוע את החוב באמצעות „הסדרית-שלומים“. בצורה הסתרתית-תקדים, שספק אם נהנה ממנה משהו קודם-לכן בישראל: בתשלומים לשיעורין של 5000 ל"י לחודש. במילים אחרות: מסי-הכנסה איפשר לבן-עמי לפרוע את החוב שלו, בתשלומים שיתמשכו על פני 70 חודש, או חמש שנים ועשרה חודשים.

זהו אחד ההסדרים המוזרים ביותר שנעשו אי-פעם על-ידי נציבות מסי-הכנסה. אילו היה עובד בן-עמי לוקח בסוף שנת 1968 את 350 אלף הלירות שהיה חייב למסי-הכנסה, ומלווה אותן בריבית, הרי בעזרת ריבית מינימאלית של 18% לשנה, שהיתה כבר אז פחות משיעורי הריבית בשוק החופשי, היה יכול לפרוע את חובו תוך למסי-הכנסה מדי חודש. ובתום שש שנים היה הסכום של 350 אלף ל"י כולו נשאר בידו. ואם היה מצמיד עוד את הקרן למדד, היו נשארים בידי ג' גם רווחים נאים, פטוריים-ממס כמובן.

במילים אחרות: נציבות מסי-הכנסה הסכימה, למעשה, להעניק למר בן-עמי 350 אלף ל"י במתנה. תמורת הסכמתו לשלם את הריבית החודשית המתקבלת מקרן זו למסי-הכנסה. אולם השבון מעין זה הוא מוטעה ומטעה. למעשה, באמצעות הסכם-הפשרה ששילטונות מסי-הכנסה היו צד בו, ניתנו לעובד בן-עמי במתנה סכומים של הרבה-הרבה מיליונים.

ויתור נדיב

על הריבית

אם לזכור, היה עובד בן-עמי חייב לשלם למסי-הכנסה ב-1955 סכום של 50 אלף לירות. הרי כאשר הסכים סוף-סוף לשלם סכום זה, אחרי 13 שנה, ללא ריבית וללא הצמדה, היה בכך משום לעג לרש. הערך הריאלי של 50 אלף לירות של שנת 1955 היה בשנת 1968 לפחות פי-ארבעה. אילו היה צריך לשלם גם את הריבית בשיעור בו חייב כל אורח על 13 שנים אלה, הרי לפי חישוב של ריבית דריבית שנתית, היה סכום הריבית בלבד שאותו היה בן-עמי צריך לשלם על חוב זה, מסתכם ב-206.55%, שהם 103.270 ל"י. הריבית על חובותיו עבור כל השנים בהן לא שילם מסי-הכנסה, היתה מסתכמת ב-סכומים של מאות אלפי ל"י.

ואומנם, עוד במהלך המשא-ומתן בין בן-עמי לבין נציבות מסי-הכנסה על הסדר-התשלומים לפרועו החוב שלו, צפה ועלתה בעייה זו. בן-עמי לא רצה כלל לשלם ריבית. פקידה-השומה של נתניה ניסה לשכנע את נציבות מסי-הכנסה להגיע עם בן-עמי לידי הסכם, לפיו ישלם על החוב שלו ריבית בשיעור מוקטן. אבל ב-14 במאי 1968, חצי שנה לפני שהושג ההסכם, כתב סגן נציב מסי-הכנסה, אביטל דובנוב, לפקידה-השומה נתניה: „לאור מיכלול הבעיות שקדמו לסיום הטיעון פול בתיק זה, אנחנו מאשרים הסדר תשלום חוב למשך שש שנים, כמוצע על-ידיך. לדאבוני, לא מצאנו אפשרות לאשר תשלום ריבית על הסדר-התשלום — בשיעור נמוך מהשיעור החוקי.“

והנה, ראה זה פלא. למרות התנגדות נציבות מסי-הכנסה, הושג בסוף שנת 1968 הסכם-הפשרה עם עובד בן-עמי, בו לא מצויין כלל עניין הריבית שעליו לשלם. ולא זו בלבד. בטיוטה של הסכם שהגיש בן-עמי עצמו, באמצעות עורכת-הדין רות וולפסון, ממישרד עורכי-הדין צליוק וולף-סון, צויין כי בן-עמי מביע נכונות לשלם את החוב בסך 350 אלף ל"י למסי-הכנסה, בתוספת הסכום, שייקבע כי עליו לשלם עבור שנות שומה אלה למילוה-הקליטה ומילוה-היסכון.

תרגילי-לוליינות

עם החוק

ייתכן כי הפרשה לא היתה נודעת לעולם ברבים, והיתה נשארת בגדר קנונייה שעשו שילטונות מסי-הכנסה כדי להקל את מצוקתו הכספית של המיליונר בן-עמי, לולא נזכרו לפתע שילטונות מסי-הכנסה, שנה אחרי חתימת ההסכם, כי עובד בן-עמי חייב להם בעצם גם ריבית על התשלומים-לשיעורין של חובו. ב-29 בדצמבר 1969, 13 חודש אחרי שהושג הסכם-הפשרה, ואחרי שבן-עמי החל לפרוע את חובותיו הישנים למסי-הכנסה בסכומים של 5000 ל"י לחודש,

והנה, מסתבר שכאשר מגיעים שילטונות מסי-הכנסה לטפל בחובותיו של לוייתן כמו עובד בן-עמי, הם יודעים לגלות רוח-לב נדיר. הגירעון בתקציב המדינה וצרכי הרכש הבטחוני שלה, אינם מעניינים אותם ביותר, והם נוטים להתחשב במצבו הכספי הדחוק של האיש, הנחשב על-ידי רבים כאדם העשיר ביותר במדינה.

הדיון בחוב —

אחרי 10 שנים

היבט המרחיים ביותר בשערוריית-מסי-הכנסה של עובד בן-עמי היא העובדה שבן-עמי איננו, חלילה, עברייני-מס. הוא איננו מעלים הכנסות, כמו-בן, ואינו מתחמק מתשלומי מסי-הכנסה. הוא בסך-הכל מנצל את הזכויות המגיי-עות לו מאת המישטר הסוציאליסטי בישראל, ויודע איך להשתמש, בעזרת פרקלי-טים ממולחים, בפרצות שבחוקי מסי-הכנסה ובחולשותיהם של הממונים על גביית מסי-הכנסה. סיפור השערורייה הרי גדולה הוא כתב-אישום המור ביותר לאנגד עובד בן-עמי, אלא נגד משרד-האוצר ושילטונות מסי-הכנסה. והוא סיפור המעשה.

לפני שמונה שנים, בשנת 1966, היו לעובד בן-עמי השבות על שומת-המס שנקבעו לו בגין הכנסותיו בשנות-המס 1955, 1958, 1961, 1962 ו-1963. מה היו הכנסותיו בשנים אלה, ומה היו סכומי מסי-הכנסה בהם חוייב עבור אותן שנים, זהו סוד חסוי. תיקי מסי-הכנסה בישראל הם סודיים וחסויים, ואינם מעניינים של הציבור. הם עניין שבין הנישום לפקיד-השומה שלו בלבד.

גם השאלה מדוע הגיע המיליונר בן-עמי רק בשנת 1966 להתדיינות עם שילטונות מסי-הכנסה על גובה סכום המס שעליו לשלם, עבור הכנסותיו מלפני אחת-עשרה ותשע שנים, היא בבחינת תעלומה, שהת-שובה עליה ידועה רק לאנשי האוצר. על-כילפנים, מה שברור הוא שבאותן שנים, שהיו שנות השיא בפעילותו הכל-כלית הנמרצת והמסועפת של עובד בן-עמי, הוא לא נימנה עם שיכבת הפטוריים-ממס בשל הכנסותיהם הנמוכות.

באותן שנים היו לעובד בן-עמי הכנסות מכמה-הוכמה מקורות.

על-פי הנתונים שניתן היה לבררם מבלי לחטט בתיקי מסי-הכנסה החסויים שלו, היה בן-עמי חייב מסי-הכנסה באופן אישי וכן עבור חלקו ורווחיו בכמה חברות: חברת מ"ן; חברת עובד בן-עמי בע"מ; חברת ק. ב. נ. (קבוצת בוגי ערים), שהיא בעלת הקרקעות עליהן הוקמה העיר אשדוד, וחלקו בחברת מודיעין, שהיא המוציאה לאור של העיתון מעריב, שבן-עמי מחזיק ב-45% ממניותיה.

כאמור, השומות שנקבעו לו לאותן שנים על-ידי פקידה-השומה של מסי-הכנסה ב-נתניה, מקום מגוריו, לא מצאו חן בעיני עובד בן-עמי והוא נקט צעד בו רשאי כל נישום לנקוט במקרה דומה: הוא הגיש לבית-המישפט המחוזי בתל-אביב עירעורים על שומות מסי-הכנסה שנקבעו לו, אישית, ולחברות הקשורות בו. מאחר שגם תיקי מסי-הכנסה המוגשים לדיון בבתי-המישפט הם חסויים, כמו תיקי מסי-הכנסה עצמם, אי-אפשר לדעת כמה דרוש שילטונות מסי-הכנסה מבן-עמי לשלם, וכמה רצה הוא לשלם.

רק בארבעה בחודש נובמבר 1968, בעיקר-בות משאימתן ממושך שהתנהל מחוץ לכתלי בית-המישפט — בין בן-עמי, פרק-ליטו ואנשי מסי-הכנסה — הגיע סוף-סוף הדיון המישפטי הזה לסימום בדרך של הסכם-פשרה, שקיבל תוקף של פסק-דין. לצורך רישום ההסכם אוחדו כל התיקים שבן-עמי עירער בהם על שומות מסי-הכנסה שנקבעו לו, והוא התחייב לפרוע את חובו למסי-הכנסה, שהסתכם באותה שנה, על-פי ההסכם, בסכום של 351,500 ל"י (שלוש-מאות וחמשים ואחת אלף וחמשים-מאות ל"י).

הסדר-תשלומים

חסר-תקדים

לגבי כל אורח אחר, החייב כמה אלפי לירות בודדות למסי-הכנסה, קיים נוהג מקובל, אם אותו נישום טוען שאין ביכולתו לפרוע את סכום המס המגיע ממנו, מסדריו לו פקיד השומה הלוואה באחד הבנקים בישראל, לתקופה שאינה עולה על שנה אחת, ואותו אורח מתחייב לפרוע את סכום הלוואה, בתוספת ריווחי הבנק וריבית כחוק, בתשלומים לשיעורין,

כשנה, ב-10 במאי 1971, נתן בית-המישפט העליון סוף-סוף פסק-דין בקשר לבקשתו של בן-עמי, בפסק-הדין קבע בית-המישפט העליון, כי „הפשרה אינה משחררת את העותר (בן-עמי) מחובת תשלום ריבית מיום אי-שור הפשרה. משתמעת ממנה הסכמתם של בעלי-הדין שהעותר ישלם ריבית, אבל מבלי שנקבע שער הריבית... לכן, הסכם-הפשרה שנעשה טעון השלמה, כיון שהוא בלתי-שלם.“ בית-המישפט העליון החזיר את הגלגל לבית-המישפט המחוזי, כדי שזה יקבע איזו ריבית צריך בן-עמי לשלם על חובו למסי-הכנסה, מיום שהושגה הפשרה — ולא מיום השומה.

טחנות הצדק טוחנות אומנם לאט, אבל בסופו של דבר יוצא מהן משהו. כעבור